

A LA CONTRA

Joan Cavaller FILÒSOF. A FINALS DE JULIOL TREU 'TEORIA DE LES NACIONS' (PROHOM EDICIONS)

PERE VIRGILI

APUNT

Després de veure com Oriol Malló animava el debat que els 'il·lustrats del segle XXI' promouen sobre les monstruositats del catalanisme, vaig creure que aquesta plana havia de dir-hi la seva. I per sort vaig trobar Joan Cavaller, que té una teoria molt suggerent. Se'n dedueix que l'article de Malló és un article celta. Celta perquè té la contundència i l'agror de vomitada de tants articles que es publiquen contra el catalanisme sense que els qui ara denuncien Malló en nom de la democràcia s'hagin queixat mai. Si a més Malló ha incomodat els que li donem la raó és perquè aquí el rotllo és un altre: aquí som socràtics, irònics, venim dels ibers hel·lenitzats i no perdem el cap per la política encara que la política ens costi el cap. Celtes són els espanyolistes, que són platònics i vénen del substrat antropològic que ha fet Europa predicant el bé a cop de garrotada. Crides "llibertat" i només veuen la seva.

E.V. D'on ve el terme 'català'?

J.C. Un moment: abans hem de reflexionar sobre el terme nació.

E.V. Què és una nació?

J.C. Aquest és el problema, hi ha moltes teories: unes diuen que ho determina la llengua, d'altres l'Estat, d'altres el sentiment, d'altres la voluntat de conuiu...

E.V. Per vostè què és?

J.C. No tinc una definició precisa perquè l'antropologia, que per mi és la ciència de les nacions, està molt poc evolucionada: l'últim segle ha donat tantes teories com antropòlegs.

E.V. Una nació, però, seria una antropologia particular?

J.C. Sí: les formes de relació antropològiques serien formes de relació nacional. I aquí entren factors lingüístics, costums, formes d'entendre la vida. El problema és que la tradició occidental pensa en termes sofista-platònic-aristotèlics.

E.V. Bufa!

J.C. Això vol dir que concedeix preeminència a la política per sobre de les altres formes de sociabilitat, com l'econòmica, l'artística, o la religiosa.

E.V. Em perdo.

J.C. Hem inflat la importància de la política i ho veiem tot des d'aquest prisma. Però hi ha una altra forma de pensar: la socràtica. Sòcrates no dona la primacia a la política sinó

"L'Euroregió de Maragall té les arrels en l'època dels ibers"

ENRIC VILA

a la filosofia.

E.V. I què s'hi guanya?

J.C. La filosofia no segresta les altres formes de sociabilitat. Reflexiona sobre valors i és autocrítica.

E.V. Molt bé.

J.C. Jo m'he preguntat què és la nació catalana des d'aquest model.

E.V. I què és?

J.C. Segons la tradició historiogràfica catalana, que segueix el model aristotèlic, és el col·lectiu que neix amb la Corona d'Aragó al s. XI.

E.V. No hi està d'acord.

J.C. La reconquesta comença al IX. Si no eren catalans, qui eren els que durant 350 anys van lluitar contra els musulmans? Cap col·lectiu s'aixeca en armes si no té consciència d'existir.

E.V. Ben vist.

J.C. D'això en dic l'enigma de l'anonímia.

E.V. Buf.

J.C. Perdona: els filòsofs ens inventem aquestes paraules. També hi ha l'enigma de l'asèmia.

E.V. ?!!

J.C. Asèmia: manca de significat. Resulta que el terme *català* ningú sap què vol dir.

E.V. I com és?

J.C. Perquè els historiadors miren el passat amb els ulls de la política. Espanyol deriva de la província romana d'Hispania; francès de la tribu dels francs, però i català, d'on ve? No se sap.

E.V. Vostè té una teoria.

J.C. Jo dic que hem d'enfocar la qüestió en termes socràtics, apartant el vel de la Corona d'Aragó i buscant els catalans entre els ibers, els gots i els romans.

E.V. Però té una teoria.

J.C. Fins al segle passat *català* s'escrivia *cathalà*; segons Coromines s'escrivia tant *cathalà* com *cathelà*. A l'Edat Mitjana s'utilitzava el terme *cathelens* i, quan s'emprava com a adjectiu, *cathalenesc*, *cathalanicus* i d'altres.

E.V. I?

J.C. Aquesta varietat suggereix que la paraula *català*, en l'origen, era composta. És a dir, la suma de *kat*, que en grec vol dir *igual que*, i *alà*, que seria una derivació d'*hel·lenas*: igual que els grecs.

E.V. El *català* és l'*hereu del grec antic*, que deia Ferrater Mora.

J.C. El *català* ve dels ibers que van veure desembarcar

a Empúries els grecs jònics. I no eren quatre comerciants, sinó pobles sencers, com els focuus i altres.

E.V. I què venien a fer?

J.C. Van ser expulsats pels perses. I ens van transmetre la seva cultura: la moneda, l'escriptura i la filosofia.

E.V. La filosofia?

J.C. Tenien una gran tradició filosòfica. Anaximandre i Pitàgores eren grecs jònics. Els gals rics no enviaven els seus fills a estudiar filosofia a Atenes, sinó a Marsella, on els grecs tenien una altra colònia.

E.V. I per on es va estendre aquesta cultura?

J.C. Pel Llenguadoc, Catalunya, Aragó, València i Múrcia. No és nou: Bosch i Gimpera ja deia que el substrat etnològic dels ibers explica la Corona d'Aragó.

E.V. Conclusió?

J.C. Hi ha una realitat antropològica al marge de la política que es remunta als ibers, passa per la Corona d'Aragó i arriba fins a l'Euroregió de Maragall.

E.V. Una realitat destruïda per la política.

J.C. Bé, els catalans som socràtics. No basem les relacions socials en la preeminència de la política. Pensem en altres termes. Per això també som capaços de continuar dient que som una nació després de segles de propaganda i polítiques adverses.

PASSOS PERDUTS

ANNA GRAU

Bandera negra al cor

Que com es veu l'atemptat de Londres, des de Nova York? Bona pregunta, sí senyor. Primera resposta possible: guaita què diu ara Bush, aquest sistemàtic tros d'imbècil.

◆ Segona resposta possible: els americans bons, del primer a l'últim tancats a Manhattan (un pèl més de massificació i semblarà Guantánamo II), diuen que tot són excuses per fer-ne xinxines, dels drets civils i subscriuen l'àmplia opinió europea que en això del terrorisme no hi ha res a fer i a qui li toca, li toca; però, mentre no et toqui a tu, que no t'empenyin.

◆ Tercera resposta possible: anar a buscar un personatge menys en blanc i negre, més inquietant. Vet aquí la Madeline, jueva, sionista i psicòloga. Com a tal diu: "Saps, els Bush, els Cheney, tenen raó en una sola cosa: i és que ningú com un fanàtic pot entendre un altre fanàtic". Creu la Madeline que molta gent de bona fe es nega per principis a entendre l'amenaça real que suposa el fanatisme antioccidental com a vàlvula d'escapament de totes les frustracions del món àrab. Llavors, què? *Everybody* a les barricades? La Madeline s'estova de sobte i confessa que porta dies recordant-se d'un nòvio... libanès i antisionista que va tenir!!! Es veu que es barallaven tant, parlant de política sobretot, que ho van haver de deixar estar. Des del juliol passat que la Madeline i el Raixid no parlen. Però la Madeline molt fluixet confessa: "Estic segura que el Raixid també porta tots aquests dies pensant en mi. No m'escriu perquè és massa orgullós; però, si gosés escriure'm, segur que em diria que li sap molt de greu, això de Londres, i que el que li sabria més greu de tot, seria que jo arribés a pensar que ell era un dels àrabs que se n'alegraven". I al fons gris dels ulls se li cova una complicada llàgrima.

